

KADINLARDA SİGARA VE ALKOL KULLANIMI ÖLÜM KAYGISINI ETKİLER Mİ? KESİTSEL BİR ARAŞTIRMA

Do Smoking and Alcohol Use Affect Death Anxiety in Women? A Cross-Sectional Study

İlksen ORHAN¹

Esra ÜNAL²

¹Munzur Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Tunceli

²Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Osmaniye

Geliş Tarihi / Received: 21.11.2024

Kabul Tarihi / Accepted: 24.12.2024

ÖZ

Bu çalışmada kadınların sigara ve alkol tüketiminin ölüm kaygısı üzerindeki etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Tanımlayıcı ve kesitsel tipteki araştırmanın örneklemini Mayıs-Ağustos 2024 tarihleri arasında bir Devlet Hastanesinin Kadın Doğum Kliniğine başvuran 590 kadın oluşturdu. Verilerin toplanmasında Kişisel Bilgi Formu ve Türkçe Ölüm Kaygısı Ölçeği kullanıldı. Araştırmaya katılan kadınların yaş ortalaması 30.66 ± 12.7 olarak belirlendi. Araştırmadaki kadınların %20.2'si sigara kullanmakta, %14.1'i alkol kullanmakta ve %9.2'si her ikisini de kullanmaktadır. Sigara kullanan kadınların ölüm kaygısı düzeylerinin, sigara kullanmayan kadınlara kıyasla anlamlı derecede daha yüksek olduğu bulundu. Sigara ve alkol kullanan kadınlarda "Ölümün Belirsizliği" ve "Acı Çekme" ölçek alt boyutlarının anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu belirlendi. Bu çalışma ile sigara ve alkol kullanımının kadınlarda ölüm kaygısını artırdığı sonucuna ulaşıldı. Elde edilen bu bulgular doğrultusunda, hemşirelerin kadın hastalarda sigara ve alkol kullanım durumlarını sistematik olarak değerlendirmeleri ve bu kullanımın ölüm kaygısını artırabileceği konusunda farkındalık oluşturmaları önem arz etmektedir.

Anahtar kelimeler: Alkol, Kadın sağlığı, Ölüm kaygısı, Sigara.

ABSTRACT

This study aimed to examine the effect of smoking and alcohol consumption on death anxiety among women. The descriptive and cross-sectional study sample consisted of 590 women who applied to the Gynecology Clinic of a State Hospital in Tunceli between May and August 2024. A Personal Information Form and Turkish Death Anxiety Scale were used to collect data. The average age of the women participating in the research was 30.65 ± 12.7 . 20.2% of the women in the study smoke cigarettes, 14.1% drink alcohol, and 9.2% consumed both. It was found that the death anxiety levels of women who smoke were significantly higher than those of non-smokers. It was determined that the "Uncertainty of Death" and "Suffering" subscales were significantly higher in women who smoked and consumed alcohol. This study concluded that smoking and alcohol use increase death anxiety in women. Based on these findings, it is essential for nurses to systematically assess smoking and alcohol use in female patients and to raise awareness about the potential impact of these behaviors on death anxiety.

Keywords: Alcohol, Death anxiety, Smoking, Women's health.

GİRİŞ

Dünya genelinde bağımlılık yapıcı madde kullanımı toplum sağlığının önde gelen sorunlarından biridir. Bağımlılık yapan bu maddelerin kullanıma karşı önlemler alınmasına rağmen gelişmekte olan ülkelerde bu maddelere başlama ve kullanma sıklığı artarak devam etmektedir (Bilecen, Safarov ve Duyan, 2021). Türkiye ile ilgili veriler madde kullanımında erkek oranının daha fazla olduğunu bildirirse de, hem özel bir grup olarak hem de giderek artan bir sıklıkta kadınlarda madde kullanımı sorunu ön plana çıkmaktadır (Türkiye Uyuşturucu Raporu, 2022). Günümüzde sigara ve alkol tüketiminin genel sağlık durumu üzerindeki olumsuz etkileri evrensel olarak kabul edilmektedir (Arafa vd., 2018; Demirel ve Irez, 2020; Huang vd., 2022). Dünyada her yıl 8 milyondan fazla insan tütün (WHO, 2023a), 3 milyon insan alkol (WHO, 2022), 600.000 insan ise uyuşturucu madde (WHO, 2023b) kullanımına bağlı olarak hayatını kaybetmektedir. Ayrıca bulaşıcı olmayan hastalıkların %60'ından fazlasında sigara risk faktörleri arasında yer almaktadır (Yao ve Mills, 2016). Zararlı etkilerini ortaya koyan kanıtların her geçen gün artmasına rağmen, özellikle sigara kullanımı hala yaygın durumda seyreden bir bağımlılık türü olarak karşımıza çıkmaktadır (Sansone vd., 2018).

Sigara ve alkol tüketimi, ciddi sağlık sorunlarına neden olabilecek bir dizi hastalık ve komplikasyon ile ilişkilendirilmiştir. Kanser, kalp hastalıkları, solunum problemleri ve karaciğer hastalıkları gibi ölümcül durumlara neden olabilmesinin yanı sıra, düzenli kullanımı bağımlılık sistemini zayıflatarak kullanıcılarını diğer hastalıklara karşı savunmasız bırakmaktadır (A. J. Gordon, Conley ve J. M. Gordon, 2013; Meier vd., 2016; Mukamal, 2006). Madde kullanımı, zihinsel, fiziksel ve psikolojik sağlığa ciddi zararlar verirken, bireylerin sosyal yaşamlarında da telafisi zor hasarlara neden olmaktadır. (Fırıncık ve Gürhan, 2019). Madde kullanan kadınlar ekonomik sorunlar, muhakeme kusurları, korunmasız cinsel ilişki nedeniyle cinsel yolla bulaşan hastalıklara yakalanma riski, istenmeyen gebelikler, cinsiyet hormonlarının olumsuz etkilenimi, infertilite ve gebelik döneminde ciddi sağlık sorunları gibi konular açısından risk altındadır (Erol ve Karpyak, 2015; Karabulut ve Bilici, 2023; White ve Hingson, 2014). Erdim'in (2019) çalışmasında, alkol ve madde kullanımının aile birliğini bozduğu, aile içi şiddete ve kadına yönelik şiddet ile istismar olaylarına yol açtığı ifade edilmiştir (Erdim, 2019).

Ölüm kaygısı, bireyin doğduğu andan itibaren sahip olduğu, hayat boyu devam eden, artık var olmayacağını, kendisini ve dünyayı kaybedebileceğinin, bir hiç olabileceğinin farkındalığı sonucu gelişen bir duygu olarak ifade edilmektedir (Canlı ve Yılmaz, 2024; Karakuş, Öztürk ve Tamam, 2012). Ölüm kaygısı yaşayan bireylerde ön plana çıkan duygular arasında yalnızlık

korkusu, ölümden sonra cezalandırılma korkusu, yakınlarını kaybetme korkusu, geride kalanlar için endişelenme, bireysel kimliği ve bedeni kaybetme korkusu, kontrolü kaybetme korkusu ve acı çekme korkusu yer almaktadır (Karaca, 2000). Ölüm kaygısı üzerinde yapılan araştırmalarda en çok cinsiyet, yaş, medeni durum, hastalık varlığı, dindarlık, travma yaşama, meslek gibi değişkenlerin incelendiği görülmektedir (Feifel ve Branscomb, 1973; Kurtulan ve Kararımak, 2016). Araştırma sonuçlarında genel olarak kadınların ölüm kaygısı düzeylerinin erkeklerden daha yüksek olduğu saptanmıştır (Karaca, 2000; Pierce, Cohen, Chambers ve Meade, 2007; Suhail ve Akram, 2002). Olumsuz etkileri göz önüne alındığında sigara ve alkol kullanımı sonrası yaşanması olası kaygılardan biri de ölüm kaygısıdır. Fakat, sigara ve alkol kullanan kadınların ölüm kaygıları ile ilgili çalışmaların sınırlı sayıda olduğu görülmektedir. Bu bağlamda, kadınların sigara ve alkol kullanımının ölüm kaygısı üzerindeki etkilerini anlamak, psikolojik danışmanlık çalışmalarının olabilmesi, önleyici tedbirlerin alınabilmesi, maddeyi bırakmak isteyen kadınların topluma kazandırılması, hem bireysel sağlık hem de toplumsal sağlık stratejileri açısından alana katkı sağlayacaktır. Bu araştırma, literatürdeki bulguları ve bu konudaki boşlukları inceleyerek, kadınların sigara ve alkol tüketiminin ölüm kaygısı üzerindeki potansiyel etkilerini anlamaya katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın Deseni

Bu araştırma, kesitsel ve tanımlayıcı türde yapıldı.

Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Zaman

Araştırma, Tunceli Devlet Hastanesi Kadın Doğum Kliniklerinde Mayıs-Ağustos 2024 tarihleri arasında yürütüldü.

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini, Türkiye'nin doğusunda, nüfus yoğunluğu düşük ve az gelişmiş bir sanayiye sahip olan Tunceli ilinde yaşayan ve Devlet Hastanesinin Kadın Doğum Kliniklerine başvuran 18 yaş üstü kadınlar oluşturdu. Örneklem büyüklüğü evreni bilinen örneklem yöntemi ile elde edildi. Devlet Hastanesinin Kadın Doğum Kliniğine 3 ayda ortalama 8000 kadın başvurmaktadır. Çalışmada güven aralığı %95, hata payı %5 olarak ele alındığında örneklem büyüklüğü 367 kişi olarak hesaplandı. Örneklem seçimi için evrendeki her birimin örnekleme dahil edilme olasılığının eşit olduğu basit tesadüfi örnekleme yöntemi kullanıldı (Büyüköztürk, Akgün, Demirel, Karadeniz ve Çakmak, 2017). Olası vaka kayıpları göz önüne alınarak, bu yöntemle seçilen 590 kadın ile araştırma tamamlandı. Araştırmaya dahil edilme kriterleri; 18

yaş ve üstü olma, herhangi bir nedenle ilgili hastanenin kadın doğum kliniğine başvurmuş olma, araştırmaya gönüllü olarak katılma, araştırmanın sürdürülmesine engel olabilecek ruhsal bir hastalığın bulunmaması ve veri toplama formlarını eksiksiz doldurma şeklindeydi.

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada aşağıdaki ölçme araçları kullanıldı.

Tanıtıcı Bilgi Formu

Formda kadınların yaş, yaşadıkları yer, medeni durum, aile tipi, eğitim düzeyi, gelir düzeyi, sigara ve alkol kullanım durumuna ilişkin tanımlayıcı 9 soru yer almaktadır.

Türkçe Ölüm Kaygısı Ölçeği (ÖKÖ)

Sarıkaya ve Baloğlu tarafından 2016 yılında bireylerin ölüm kaygısı düzeylerini ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Ölüm kaygısı ölçeği, 0'dan (hiçbir zaman) 4'e (her zaman) kadar uzanan 5'li likert derecelendirmesine göre puanlanan 20 madde içermektedir. Ölçek toplam puanı 0 ile 80 arasında değişmektedir ve yüksek puanlar bireylerde yüksek düzeyde ölüm kaygısına işaret eder. Ölçek, üç alt boyuttan oluşmaktadır: ölümün belirsizliği "1, 2, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 17 ve 20" numaralı maddelerle; ölümü düşünme ve tanıklık "4, 8, 12, 13, 14, 16, 19" numaralı maddelerle; acı çekme ise "3, 15 ve 18" numaralı maddelerle ifade edilmektedir. Ölüm kaygısını ölçen bu ölçekte, 0-12 puan aralığı çok düşük kaygı seviyesini, 13-29 puan aralığı düşük kaygı seviyesini, 30-47 puan aralığı orta düzey kaygı seviyesini, 48-64 puan aralığı yüksek kaygı seviyesini ve 65-80 puan aralığı ise çok yüksek kaygı seviyesini ifade etmektedir (Sarıkaya ve Baloğlu, 2016). Bu çalışmada ölçeğin Cronbach alfa değeri 0.969 şeklindedir.

Verilerin Toplaması

Araştırma verileri araştırmacı tarafından, kadın doğum kliniğine herhangi bir nedenle başvuran, araştırmaya katılmayı kabul eden kadınlardan mesai saatleri içinde ve yüz yüze görüşme tekniği kullanılarak toplandı.

Verilerin Değerlendirilmesi

Veri analizi IBM SPSS 25 paket programı ile yapıldı. Normallik varsayımı Kolmogorov-Smirnov testi ile belirlendi. Tanımlayıcı analizler için katılımcıların demografik özellikleri ve ölçek puanları sayı, yüzde, ortalama, standart sapma, medyan, minimum ve maksimum değerleri ile sunuldu. Sigara ve alkol kullanım durumlarının; yaş, ölçek toplam puanı ve alt boyutu puanlarına göre karşılaştırılmasında ise Mann Whitney U testi kullanıldı. Sosyodemografik değişkenlerden kategorik olan değişkenlerin, sigara ve alkol kullanma

durumlarına göre karşılaştırılmasından Ki-kare test istatistiği kullanıldı. İstatistiksel anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak kabul edildi.

Araştırmanın Etik Yönü

Bu araştırmaya başlamak için Munzur Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulundan 23.05.2024 tarih ve 04 karar numarası ile etik kurul onayı ve Tunceli Devlet Hastanesi Başhekimliğinden yazılı izin alındı. Katılımcılara araştırmanın amacı, süresi, gönüllülük esası, anonimlik ve gizlilik ilkeleri açıklandı. Veriler sadece araştırma amaçlı kullanıldı ve katılımcılara araştırmadan istedikleri zaman ayrılacakları bilgisi verildi. Araştırma Helsinki Deklarasyonu Prensiplerine uygun olarak yapıldı

BULGULAR

Tablo 1’de kadınların sigara ve alkol kullanım durumlarına göre sosyodemografik özelliklerinin dağılımı gösterilmektedir. Araştırmaya katılan kadınların yaş ortalaması / min-max değerleri 30.65 ± 12.7 /18-74 dür. Araştırmadaki kadınların %20.2’si sigara kullanmakta, %14.1’i alkol kullanmakta ve %9.2’si her ikisini de kullanmaktadır.

Bu çalışmada sigara kullanım durumunun, sosyodemografik özelliklere göre anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p > 0.05$). Kadınların alkol kullanım durumuna göre yaşanan yer, medeni durum, aile tipi ve gelir durumu değişkenleri ile anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($p < 0.05$). Kadınlarda; köyde yaşamak, evli ve bekar olmak, yalnız veya çekirdek ailede yaşamak, gelirin giderden az ve eşit olma değişkenleri diğer değişkenlere göre alkol kullanımı anlamlı düzeyde daha düşüktür.

Ayrıca ilde ve ilçede yaşama, eğitim düzeyi, boşanmış olma, geniş ailede yaşama ve gelirin giderden fazla olma değişkenlerinin kadınlarda alkol kullanımını etkilemediği belirlenmiştir (Tablo 1).

Tablo 1. Kadınların Sigara ve Alkol Kullanım Durumlarına göre Sosyodemografik Özelliklerinin Karşılaştırılması

Değişkenler	Toplam (n=590)	Sigara kullanımı		p ^k	Alkol kullanımı		p ^k
		Evet (n=119)	Hayır (n=471)		Evet (n=83)	Hayır (n=507)	
Yaş	30.66 ±12.7	31.29±12.22	30.50±12.81	0.184	26.95±9.89	31.26±13.0	0.072
				p ^m			p ^m
Yaşanılan yer							
İl	419 (71)	90 (21.5)	329 (78.5)		65 (15.5) ^a	354 (84.5) ^a	
İlçe	126 (21.4)	26 (20.6)	100 (79.4)		18 (14.3) ^a	108 (85.7) ^a	
Köy	45 (7.6)	3 (6.7)	42 (93.3)	0.062	0 (0) ^a	45 (100) ^b	0.017
Medeni durum							
Evli	201 (34.1)	40 (19.9)	161 (80.1)		14 (7) ^a	187 (93) ^b	
Bekar	369 (62.5)	72 (19.5)	297 (80.5)		67 (18.2) ^a	302 (81.8) ^b	
Boşanmış	20 (3.4)	7 (35)	13 (65)	0.242	2 (10) ^a	18 (90) ^a	0.001

Aile Tipi							
Yalnız	39 (6.6)	11 (28.2)	28 (71.8)		10 (25.6) ^a	29 (74.4) ^b	
Çekirdek aile	448 (75.9)	84 (18.8)	364 (81.3)		54 (12.1) ^a	394 (87.9) ^b	
Geniş aile	103 (17.5)	24 (23.3)	79 (76.7)	0.253	19 (18.4) ^a	84 (81.6) ^a	0.024
Eğitim düzeyi							
İlköğretim	18 (3.1)	5 (27.8)	13 (72.2)		1 (5.6)	17 (94.4)	
Lise	70 (11.9)	14 (20)	56 (80)		7 (10)	63 (90)	
Üniversite	392 (66.4)	73 (18.6)	319 (81.4)		63 (16.1)	329 (83.9)	
Üniversite üstü	110 (18.6)	27 (24.5)	83 (75.5)	0.468	12 (10.9)	98 (89.1)	0.236
Gelir durumu							
Gelir giderden az	228 (38.6)	42 (18.4)	186 (81.6)		21 (9.2) ^a	207 (90.8) ^b	
Gelir gidere eşit	264 (44.7)	59 (22.3)	205 (77.7)		48 (18.2) ^a	216 (81.8) ^b	
Gelir giderden fazla	98 (16.6)	18 (18.4)	80 (81.6)	0.494	14 (14.3) ^a	84 (85.7) ^a	0.017

P^k=Mann Whitney U test; p^m= Ki-kare test, a-b: Her bir satır için aynı harfe sahip değişkenler arasında anlamlı fark yoktur.

Tablo 2’de kadınların sigara ve alkol kullanım durumlarına göre Türkçe Ölüm Kaygısı Ölçek Puanlarının Karşılaştırılması gösterilmektedir. Sigara kullanan kadınlarda ölüm kaygısı ölçeği toplam puan medyanı anlamlı olarak daha yüksek bulunmuştur (p<0.001; 0.006). Ölüm Kaygısı Ölçeği “Ölümün Belirsizliği” ve “Acı Çekme” alt boyutları değerlendirildiğinde; ölçek alt boyut puanlarının sigara kullanan kadınlarda anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu belirlenmiştir (p<0.001; 0.001; 0.019).

Araştırmada alkol kullanan kadınlarda ölüm kaygısı ölçeği toplam puan medyanı daha yüksek olmakla birlikte bu fark istatistiksel olarak anlamlı değildir (p>0.05; 0.294). Ölüm Kaygısı Ölçeği alt boyutları değerlendirildiğinde; “Ölümün Belirsizliği” ve “Acı Çekme” alt boyut puanlarının alkol kullanan kadınlarda kullanmayanlara göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu belirlenmiştir (p<0.05; 0.031; 0.046) (Tablo 2).

Tablo 2. Kadınların Sigara ve Alkol Kullanım Durumlarına Göre Türkçe Ölüm Kaygısı Ölçek Puanlarının Karşılaştırılması

Değişkenler	Toplam (n=590)	Sigara kullanımı		p ^a	Alkol kullanımı		p ^a
		Evet (n=119)	Hayır (n=471)		Evet (n=83)	Hayır (n=507)	
		M(Min-Max)			M(Min-Max)		
Ölüm Kaygısı Ölçeği Toplam	49 (0 - 80)	60 (0 - 80)	45 (0 - 80)	0.006	57 (0 - 80)	48 (0 - 80)	0.294
Ölümün Belirsizliği	26 (0 - 40)	31 (0 - 40)	24 (0 - 40)	0.001	30 (0 - 40)	26 (0 - 40)	0.031
Maruz Kalma	15 (0 - 28)	18 (0 - 28)	14 (0 - 28)	0.350	16 (0 - 28)	15 (0 - 28)	0.363
Acı Çekme	8 (0 - 12)	9 (0 - 12)	8 (0 - 12)	0.019	10 (0 - 12)	8 (0 - 12)	0.046

p^a: Mann Whitney U test, M: Medyan, Min: Minimum, Max: Maksimum

TARTIŞMA

Literatürde sigara ve alkol kullanımının kadınlarda ölüm kaygısı üzerine etkisinin değerlendirildiği çalışmaların çok sınırlı olması nedeniyle, araştırma bulguları bu konudaki benzer çalışma sonuçları ile tartışılmıştır. Sigara kullanımı, birçok ciddi sağlık sorununun temel nedenlerinden biri olarak kabul edilmektedir. Kadınlarda sigara kullanımı, kalp hastalıkları, akciğer kanseri, kronik obstrüktif akciğer hastalığı (KOAH), üreme ve cinsel sağlığa ilişkin hastalıklar başta olmak üzere birçok hastalık riskini artırmaktadır. Bu hastalıklar, bireylerde ölüm kaygısını artıran başlıca faktörler arasında yer almaktadır (Gallucci, Tartarone, Lerose, Lalinga ve Capobianco, 2020). Bu çalışmada, kadınların sigara ve alkol kullanımının ölüm kaygısını artırdığı, sigara ve alkol kullanan kadınlarda ölüm kaygısının yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir (Tablo 2). Sigara içmenin ölüm kaygısıyla ilişkisinin değerlendirildiği bir çalışmada sigara içmenin ölüm kaygısını artırdığı ve yüksek ölüm kaygısı olanların sigarayı daha az içtiği ifade edilmiştir (Kain ve Nelson, 2001). Farklı bir çalışmada ise sigara ve alkol kullanımının bilişsel kaygıyı ve intihara eğilimi artırdığı belirtilmiştir (Capron vd., 2012). Ergenlerin intihar girişimleri üzerinde etkili olan faktörlerin araştırıldığı bir çalışmada; literatüre benzer şekilde kadınlarda sigara ve alkol kullanımının intihara eğilimi artırdığı belirtilmiştir (Badarch, Chuluunbaatar, Batbaatar ve Paulik, 2022). Literatürde anksiyete ve sigara üzerine yapılan farklı çalışmalarda ise anksiyetenin yüksek olması sigara içme riskini ve bağımlılığı artırdığını vurgulamaktadır (Wiggert, Wilhelm, Nakajima ve al'Absi, 2016; Yan vd., 2019). Anksiyete duyarlılığının sigara bırakma motivasyonu üzerine etkisinin değerlendirilmesi amacıyla yapılan bir çalışmada, kadınlarda anksiyete duyarlılığının sigara bırakma motivasyonu üzerinde etkili olduğu ifade edilmektedir. Anksiyete ve kaygı temelli yaklaşımların sigara bırakma sürecinde etkili olacağı belirtilmiştir (Dahne, Hoffman ve MacPherson, 2015). Bu sonuçlar, kaygı ve sigara kullanımı arasında çift yönlü bir ilişki olduğunu göstermekte ve ikisinin birbirini etkilemekte olması konunun önemini artırmaktadır.

Alkol kullanımının, kadınlarda üreme sistemi başta olmak üzere tüm sistemler üzerinde olumsuz etkileri bulunmaktadır (Altıntoprak, Akgür, Yüncü, Sertöz ve Çoşkunol, 2008). Gebelik döneminde alkol ve sigara kullanımının hem anne hem de fetus üzerinde ciddi zararlarının olduğu bilinmektedir. Gebelik döneminde, düşük düzey alkol alımının bile erken doğum, düşük doğum ağırlığı, bebekte bilişsel ve sosyo-duygusal bozukluklara yol açabileceği belirtilmektedir (Bitew, Zewde, Wubetu ve Alemu, 2020). Üreme sağlığı sorunları, ruh sağlığı sorunları, karaciğer hastalıkları, bazı kanser türleri ve kardiovasküler hastalıklar aşırı alkol

kullanımının doğrudan ilişkili olduğu sağlık problemleri arasında yer almaktadır (Bryazka vd., 2022). Bu hastalıkların ölüm riski oluşturması, kadınların ölüm kaygısını artırabilir.

Kadınlarda sigara ve alkol kullanımı, sadece fiziksel sağlık üzerinde değil, aynı zamanda psikolojik sağlık üzerinde de önemli etkiler yaratmaktadır (Ferreira, Jardim, Sousa, Rosa ve Jardim, 2018). Bu maddelerin kullanımı, ciddi sağlık sorunlarına yol açarak ölüm riskini artırmakta ve dolayısıyla ölüm kaygısının yükselmesine neden olmaktadır. Bu bulgular, sigara ve alkol kullanımını azaltmaya yönelik müdahalelerin, sadece fiziksel sağlığı iyileştirmekle kalmayıp, aynı zamanda psikolojik iyi olma halini de artırabileceğini göstermektedir.

Bu çalışmada, sigara ve alkol kullanan kadınların ölüm kaygısı ölçeği alt boyutları “ölümün belirsizliği” ve “acı çekme” boyutlarında, kullanmayan kadınlara göre anlamlı derecede daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Sigara ve alkol kullanımının hastalıklara yakalanma riskini artırma düşüncesi, bu alt boyutlardaki artışın temel nedeni olduğu düşünülmektedir. Bu durum, sigara ve alkol kullanımının kadınların ölüm kaygısını ve buna bağlı olarak belirsizlik ve acı çekme korkusunu artırdığına işaret etmektedir.

SONUÇ

Bu çalışmada, kadınların sigara ve alkol kullanımının ölüm kaygısını artırdığı belirlenmiştir. Kadınların sigara kullanım durumunun sosyodemografik özelliklere göre anlamlı farklılık göstermediği ancak alkol kullanım durumunun yaşanılan yer, medeni durum, aile tipi ve gelir durumu değişkenleri ile anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Elde edilen bu bulgular doğrultusunda, hemşirelerin kadın hastalarda sigara ve alkol kullanım durumlarını sistematik olarak değerlendirmeleri ve bu kullanımın ölüm kaygısını artırabileceği konusunda farkındalık oluşturmaları önem arz etmektedir. Bu yaklaşım, kadınların bu maddelerden uzak durmalarını teşvik edebilir ve dolayısıyla ölüm kaygısının azaltılmasına yönelik daha etkin bir sağlık hizmeti sunulmasına katkıda bulunabilir. Kadınların farklı yaşam dönemlerinin karşılaştırılması olarak ele alınarak sigara ve alkol kullanımının ölüm kaygısı üzerindeki etkilerinin incelenmesi, bulguların genellenebilirliğini artırabilir. Bu çalışma paralelinde ileri analizlerle değerlendirmelerin yapıldığı ve ölüm kaygısına etki eden farklı faktörlerinde çalışmaya dahil edilerek etki ve ilişki analizlerinin yapılması önerilmektedir.

Teşekkür

Çalışmaya katılım sağlayan tüm kadınlara teşekkürlerimizi sunarız.

KAYNAKLAR

- Altıntoprak, A. E., Akgür, S. A., Yüncü, Z., Sertöz, Ö. Ö. ve Çoşkunol, H. (2008). Alcohol use-related problems in women. *Turkish Journal of Psychiatry*, 19(2).
- Arafa, M., Agarwal, A., Al Said, S., Majzoub, A., Sharma, R., Bjugstad, K. B. ... ve Elbardisi, H. (2018). Semen quality and infertility status can be identified through oxidation–reduction potential measures. *Andrologia*, 50(2), e12881.
- Badarch, J., Chuluunbaatar, B., Batbaatar, S. ve Paulik, E. (2022). Suicide attempts among school-attending adolescents in Mongolia: associated factors and gender differences. *International journal of environmental research and public health*, 19(5), 2991.
- Bilecen, A. P., Safarov, K. ve Duyan, E. (2021). Üniversite öğrencilerinin sigara-alkol kullanım düzeyleri ve aile aidiyeti. *International Journal Of Social And Humanities Sciences Research (Jshsr)*, 8(72), 1739-1748.
- Bitew, M. S., Zewde, M. F., Wubetu, M. ve Alemu, A. A. (2020). Consumption of alcohol and binge drinking among pregnant women in Addis Ababa, Ethiopia: Prevalence and determinant factors. *PLoS One*, 15(12), e0243784.
- Bryazka, D., Reitsma, M. B., Griswold, M. G., Abate, K. H., Abbafati, C., Abbasi-Kangevari, M. ... ve Diress, M. (2022). Population-level risks of alcohol consumption by amount, geography, age, sex, and year: a systematic analysis for the Global Burden of Disease Study 2020. *The Lancet*, 400 (10347), 185-235.
- Canlı, D. ve Yılmaz, F. (2024). Deprem sonrasında bireylerin deprem kaygısı, ölüm kaygısı ve psikolojik sağlık düzeylerinin değerlendirilmesi. *Bozok Tıp Dergisi*, 14(1), 9-17. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/3796847>
- Capron, D. W., Blumenthal, H., Medley, A. N., Lewis, S., Feldner, M. T., Zvolensky, M. J. ve Schmidt, N. B. (2012). Anxiety sensitivity cognitive concerns predict suicidality among smokers. *Journal of Affective Disorders*, 138(3), 239-246.
- Dahne, J., Hoffman, E. M. ve MacPherson, L. (2015). The association between anxiety sensitivity and motivation to quit smoking among women and men in residential substance use treatment. *Substance use & misuse*, 50(1), 72-78.
- Demirel, G. ve Irez, T. (2020). Alkol ve sigara kullanımının infertil erkeklerde semen parametreleri üzerine etkisinin araştırılması. *Androloji Bülteni*, 22(3), 149-153.
- Erdim, L. (2019). Alkolizmin aile ve çocuk üzerine etkisi. *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi*, 6(1), 193-200.
- Erol, A. ve Karpyak, V. M. (2015). Sex and gender-related differences in alcohol use and its consequences: Contemporary knowledge and future research considerations. *Drug and alcohol dependence*, 156, 1-13.
- Feifel, H. ve Branscomb, A.B. (1973). Who's afraid of death? *Journal of Abnormal Psychology*, 81, 282-288.
- Ferreira, V. R., Jardim, T. V., Sousa, A. L. L., Rosa, B. M. C. ve Jardim, P. C. V. (2019). Smoking, alcohol consumption and mental health: Data from the Brazilian study of Cardiovascular Risks in Adolescents (ERICA). *Addictive Behaviors Reports*, 9, 100147.
- Fıncık, S. ve Gürhan, N. (2019). Orjinal Makale Sigara, alkol ya da madde bağımlılarında problem çözme becerisinin; özkıyım, depresyon, umutsuzluk üzerine etkisi ve birbirleriyle olan ilişkileri. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 10(1), 39-47.
- Gallucci, G., Tartarone, A., Lerosé, R., Lalinga, A. V. ve Capobianco, A. M. (2020). Cardiovascular risk of smoking and benefits of smoking cessation. *Journal of thoracic disease*, 12(7), 3866.
- Gordon, A. J., Conley, J. W. ve Gordon, J. M. (2013). Medical consequences of marijuana use: A review of current literature. *Current Psychiatry Reports*, 15(12), 1-11.

- Huang, J., Leung, D. K. W., Chan, E. O. T., Lok, V., Leung, S., Wong, I., ... ve Wong, M. C. (2022). A global trend analysis of kidney cancer incidence and mortality and their associations with smoking, alcohol consumption, and metabolic syndrome. *European urology focus*, 8(1), 200-209.
- Kain, K. ve Nelson, L. J. (2001). Cigarette smoking and fear of death: Explaining conflicting results in death anxiety research. *OMEGA-Journal of Death and Dying*, 43(1), 43-61.
- Karabulut, S. ve Bilici, R. (2023). Gebelik ve postpartum dönemde alkol ve madde kullanım bozuklukları. *Türkiye Klinikleri Psychiatry-Special Topics*, 16(4), 38-44.
- Karaca, F. (2000). *Ölüm psikolojisi*. İstanbul: Beyan Yayınları.
- Karakuş, G., Öztürk, Z. ve Tamam L. (2012). Ölüm ve ölüm kaygısı. *Arşiv Kaynak Tarama Dergisi*, 21(1), 42-79.
- Kurtulan, M. H. ve Kararımak, Ö. (2016). Ölüm kaygısı, tinsellik, dindarlık eğilimi ve varoluş kaygısı arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Spiritual Psychology and Counseling*, 1-2.
- Meier, S. M., Mattheisen, M., Mors, O., Mortensen, P. B., Laursen, T. M. ve Penninx, B. W. (2016). Increased mortality among people with anxiety disorders: total population study. *The British Journal of Psychiatry*, 209(3), 216-221.
- Mukamal, K. J. (2006). The effects of smoking and drinking on cardiovascular disease and risk factors. *Alcohol Research & Health*, 29(3), 199.
- Pierce, J. D., Jr., Cohen, A. B., Chambers, J. A. ve Meade, R. M. (2007). Gender differences in death anxiety and religious orientation among us high school and college students. *Mental Health, Religion & Culture*, 10(2), 143- 150.
- Sansone, A., Di Dato, C., de Angelis, C., Menafra, D., Pozza, C., Pivonello, R., ... ve Gianfrilli, D. (2018). Smoke, alcohol and drug addiction, and male fertility. *Reproductive biology and endocrinology*, 16, 1-11.
- Suhail, K. ve Akram, S. (2002). Correlates of death anxiety in Pakistan. *Death Studies*, 26, 39-50.
- T.C. İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü Narkotik Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı. Türkiye Uyuşturucu Raporu. 1. Baskı. Ankara: 2022. 20.12.2024 tarihinde, [chromeextension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.narkotik.pol.tr/kurumlar/narkotik.pol.tr/TUB%C4%B0M/Ulusal%20Yay%C4%B1nlar/Turkiye-Uyuşturucu-Raporu-2022.pdf](https://www.narkotik.pol.tr/kurumlar/narkotik.pol.tr/TUB%C4%B0M/Ulusal%20Yay%C4%B1nlar/Turkiye-Uyuşturucu-Raporu-2022.pdf) adresinden erişildi.
- White, A. ve Hingson, R. (2014). The burden of alcohol use: Excessive alcohol consumption and related consequences among college students. *Alcohol research: current reviews*, 35(2), 201.
- WHO. (2023a). Tobacco Key Facts. 20.12.2024 tarihinde, <https://www.who.int/news-room/factsheets/detail/tobacco> adresinden erişildi
- WHO. (2023b). Opioid Overdose. 20.12.2024 tarihinde, <https://www.who.int/news-room/factsheets/detail/opioid-overdose> adresinden erişildi
- Wiggert, N., Wilhelm, F. H., Nakajima, M. ve al'Absi, M. (2016). Chronic smoking, trait anxiety, and the physiological response to stress. *Substance use & misuse*, 51(12), 1619-1628.
- Yan, Y., Sun, S., Deng, S., Jiang, J., Duan, F., Song, C., ... ve Nie, W. (2019). A systematic review of anxiety across smoking stages in adolescents and young adults. *Substance Use & Misuse*, 54(8), 1408-1415.
- Yao, D. F. ve Mills, J. N. (2016). Male infertility: lifestyle factors and holistic, complementary, and alternative therapies. *Asian journal of andrology*, 18(3), 410-418.